

DERSİN UYGULANIŞI:

PHA 106 YONTMATAŞ ALETLERDE MORFOLOJİK TİPOLOJİ dersinde işlenen ve aşağıda detayları tekrar verilen “Taş kalem” ler üzerine Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Tarih Öncesi Arkeolojisi laboratuvarında uygulamalı çalışmalar gerçekleştirilecektir.

TAŞKALEM (BURIN)

Tanım:

Bir döküntü, yonga ya da dilgiden bir ya da birçok taşkalem kıymığının alınması sonucunda meydana gelmiş, çoğunlukla bir çatı oluşturan şatafla nitelenen bir alettir.

Taşkalemler genellikle üst Paleolitik Kültürler içinde çeşitlenme gösterirler. Zaman ve kültürlere göre yapım yöntemlerinden biri diğerine egemen olabilir. Taşkalemlerin bazı özel tipleri endüstri fasiyeslerine bağlıdır. Ancak alt ve orta Paleolitikte düşünüldüğünden daha yaygındır.

Olası kullanımları: Taşkalemler keskin kenarlarının bütün genişliğiyle sıyırma ya da yarma işini yapmış olabilirler. Büyük bir olasılıkla oyma resim yapmada kullanıldıkları da belirtiliyor. Nitekim bunu kanıtlayıcı veriler de elde bulunmaktadır. Süsleme işinde kullanılan ve kenarları körelmiş olan birçok taşkalem çeşidi Cabareret mağarasında olduğu gibi, resim yapılan duvarların dibinde bulunmuştur.

Alt tipleri:

Üst Paleolitikle ilgili birçok taşkalem alt tipi saptanmıştır. En basit biçimine “ flüt ağızlı biçimli taşkalem” deniliyor. Bunun yanı sıra pek çok biçimsel çeşidi bilinmektedir. “Çok yüzlü taşkalem”, “Kemerli taşkalem”, “Papağan gagası biçimli taşkalem”. Alt ve orta Paleolitik taşkalem tipleri ise daha sınırlı biçimsel özellikler göstermektedirler:

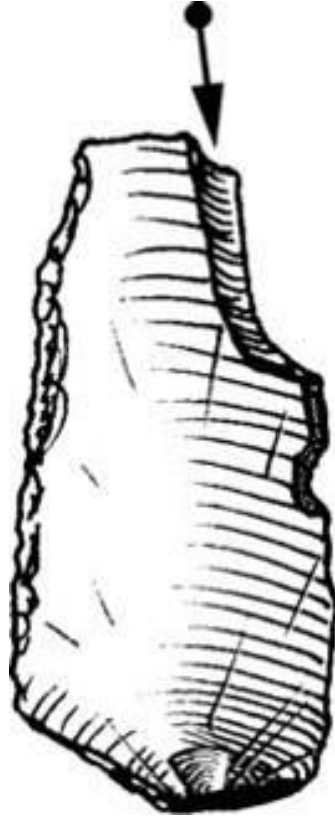
- İki yüzlü taşkalem
- Kırık üzerinde taşkalem
- Düzelteli kenar üzerinde taşkalem
- Tipik olmayan taşkalem

İki yüzlü taşkalem: Şatafi, birbirine eğimli iki yüzün kesişmesiyle oluşan taşkalem.

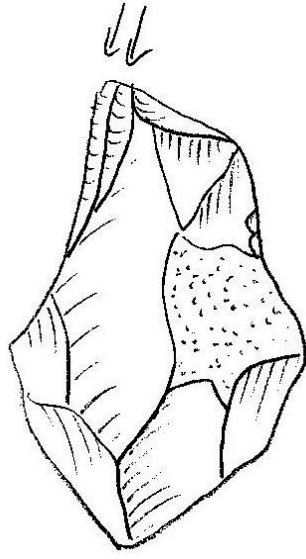
Kırık üzerinde taşkalem: Şatafi bir kırık ve bir çıkarımın kesişmesiyle oluşan taşkalem.

Düzeltili kenar üzerinde taşkalem: Şatafi düzeltili bir kenar ile bir çıkarımın kesişmesiyle oluşan taşkalem.

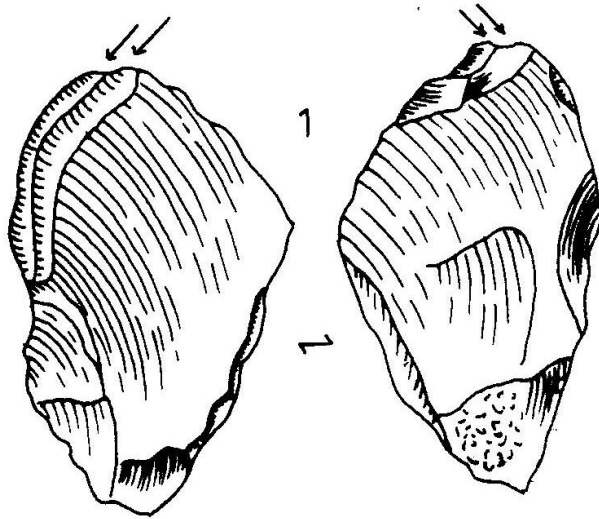
Tipik olmayan taşkalem: Az karakteristik ya da kötü yapılmış taşkalem.

Taşkalem

Taşkalem

Taşkalem

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Bordes,F., Typologie du Paléolithique Ancien et Moyen, Presse du CNRS, Paris, 1998

Yalçinkaya, I., Alt ve Orta Paleolitik Yontmataş Endüstrileri Biçimsel Tipolojisi ve Karain Mağarası, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1989